

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 มีขั้นตอนและผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยายความเรียงเพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่า t (t-test) และสถิติของความแปรปรวน (F-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษามากกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการตำแหน่ง 10-20 ปี และอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าวิชาการโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

แพร์ เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ รายข้อที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญด้านการพัฒนาจิตสาธารณะของโรงเรียน รายข้อที่ 4 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียน และรายข้อที่ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียน สำหรับข้อรายการที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ รายข้อที่ 5 ชุมชนมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในชุมชน

2) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร์ เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ รายข้อที่ 7 ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีความพร้อมเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งบริการด้านจิตสาธารณะให้ความรู้แก่ชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือ รายข้อที่ 6 ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการรณรงค์ดูแลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านจิตสาธารณะตามศักยภาพ และรายข้อที่ 4 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับรายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ รายข้อที่ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนงาน / โครงการพัฒนาจิตสาธารณะของโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร์ เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ รายข้อที่ 6 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมจิตสาธารณะนอกสถานที่หรือในชุมชน รองลงมา คือ รายข้อที่ 5 ชุมชนมีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรายข้อที่ 9 ชุมชนมีส่วนร่วมสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับรายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ รายข้อที่ 10 ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านจิตสาธารณะของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม

4) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ รายข้อที่ 7 ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูให้เป็นไปตามแผนงาน รองลงมาคือ รายข้อที่ 2 ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านจิตสาธารณะเพื่อนำมาพัฒนา และปรับปรุงอยู่เสมอ รายข้อที่ 1 ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมจิตสาธารณะต่าง ๆ ของโรงเรียน และรายข้อที่ 4 ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนกับโรงเรียน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับรายข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ รายข้อที่ 10 ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียนให้มีความสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปเผยแพร่สาธารณชน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร และจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำแนกตามประเภทโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยภาพรวมพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนนโยบาย / แผนงาน / โครงการ หรือกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ ชุมชนมีส่วนร่วมทำการศึกษา

ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาด้านจิตสภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชนเพื่อขจัด และแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญด้านการพัฒนาจิตสภาวะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาจิตสภาวะของนักเรียนในชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาแผนงาน/โครงการ หรือ กิจกรรม โดยใช้ข้อมูลของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสภาวะชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำสาระหลักสูตรเพิ่มเติมด้านจิตสภาวะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านบุคลากร เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริม สร้างจิตสภาวะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านงบประมาณด้านการพัฒนาจิตสภาวะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้าง จิตสภาวะเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมและชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสภาวะ

2) **ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ** โดยภาพรวม พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสภาวะ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานด้านการบริหารและการพัฒนาด้านจิตสภาวะของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีส่วนร่วมประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับบุคลากรทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้าน ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการรณรงค์ ดูแลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านจิตสภาวะตามศักยภาพ ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นตัวแทนเผยแพร่ข่าวสาร ผลงานด้านกิจกรรมจิตสภาวะของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ และชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแผนงาน / โครงการพัฒนาด้านจิตสภาวะของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) **ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์** โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสภาวะ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบ่งสรรประโยชน์จากการพัฒนาจิตสภาวะโดยเท่าเทียมกัน ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ต่อการบริการจิตสภาวะต่อ

สังคม ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ต่อการบริการจิตสาธารณะต่อสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) **ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล** พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนกับโรงเรียน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารแนวทางการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะแบบมีส่วนร่วม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ

1) **ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ** พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมวางนโยบาย / แผนงาน / โครงการ หรือกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชนเพื่อขจัด และแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนจัดลำดับความสำคัญด้านการพัฒนา ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาแผนงาน / โครงการหรือ กิจกรรมโดยใช้ข้อมูลของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรเพิ่มเติมด้านจิตสาธารณะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านบุคลากร เกี่ยวกับการจัดการ

เรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านงบประมาณด้านการพัฒนาจิตสาธารณะของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

2) **ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ** พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับบุคลากรทั้งใน และนอกสถานที่ เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านจิตสาธารณะแก่นักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการรณรงค์ดูแลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้าน ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีความพร้อมเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งบริการด้านจิตสาธารณะ ให้ความรู้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแผนงาน / โครงการพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และ ชุมชนมีส่วนร่วมจัดให้นักเรียนนำเสนอผลงานตนเองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเขียนบทความ การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมรณรงค์ภาวะโลกร้อน การจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียนหรือชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) **ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์** พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ต่อการบริการจิตสาธารณะต่อสังคม ชุมชนมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และชุมชนมีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4) **ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล** พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน /โครงการ/กิจกรรมด้านจิตสาธารณะเพื่อนำมาพัฒนา และปรับปรุงอยู่เสมอ และชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนกับโรงเรียน เพื่อการพัฒนา และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการ พบว่า แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล ให้กลุ่มงานมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางของการดำเนินการ โดยมีการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การฝึกอบรม และการใช้พลังอำนาจทางภาวะผู้นำในการจูงใจและร่วมมือกัน ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่าง ๆ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพันต่อกิจกรรมและต่อองค์การ ในที่สุด การมีส่วนร่วมจึงเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือในกระบวนการบริหาร ซึ่งสรุปได้ว่ามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือในกระบวนการบริหาร ซึ่งสรุปได้ว่ามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน และร่วมรับผิดชอบ การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน โดยความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคน ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิด และร่วมทำเน้นในการจัดการศึกษา ตลอดจนจนการมีส่วนร่วมในการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาก่อให้เกิด ความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

การบริหารโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการจัดการศึกษา เช่น ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถาน ศึกษา ร่วมดำเนินการ ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การมีส่วนร่วมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษา และช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 6) ที่กล่าวว่า การให้บุคคลมีส่วนร่วมนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน และร่วมรับผิดชอบ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพัน (Commitment) การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือ ในกระบวนการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) การช่วยเหลือ และทำประโยชน์ (Contribution) และการรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อกิจกรรมและต่อองค์การในที่สุด การร่วมคิดร่วมทำ (Participation & Collaboration) โดยมีแนวคิดหลักว่า การจัดการศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคน ทุกส่วนของสังคม ต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและสังคมโดยรวม ความมุ่งมั่นร่วมกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร และจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะแก่ผู้เรียนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะโดยสมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพ และรับใช้สังคมส่วนรวม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนประถมศึกษาจะมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือคือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนมัศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ชุมชนมีส่วนร่วมร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานด้านการบริหารและการพัฒนาด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีส่วนร่วมประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับบุคลากรทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านจิตสาธารณะ ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการรณรงค์ ดูแลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านจิตสาธารณะตามศักยภาพ ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นตัวแทนเผยแพร่ข่าวสาร ผลงานด้านกิจกรรมจิตสาธารณะของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแผนงาน / โครงการพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมแบ่งสรรประโยชน์จากการพัฒนาจิตสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ต่อการบริการจิตสาธารณะต่อสังคม ชุมชนมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และชุมชนมีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, หน้า 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร และจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะในประเภทโรงเรียนที่แตกต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มของชุมชน การรับข่าวสารและสื่อบุคคล ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และ

แหล่งที่มาของข่าวสารของชุมชน และที่สำคัญ คือ สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในของชุมชน ซึ่งมี ส่วนทำให้ชุมชนมีมุมมองและการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนที่แตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กจะมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาคือคือโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ชุมชนมีส่วนร่วมประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือกับบุคลากรทั้งในและนอกสถานที่เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านจิตสาธารณะแก่นักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้โรงเรียนมีส่วนในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการรณรงค์ ดูแลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านจิตสาธารณะ ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีความพร้อมเป็นแหล่งวิทยากร แหล่งบริการด้านจิตสาธารณะ ให้ความรู้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแผนงาน/โครงการพัฒนาด้านจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมจัดให้นักเรียนนำเสนอผลงานตนเองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเขียนบทความ การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมรณรงค์ภาวะโลกร้อน การจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียนหรือชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ต่อการบริการจิตสาธารณะต่อสังคม ชุมชนมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนมีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมด้านจิตสาธารณะเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอ และชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนกับโรงเรียน เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, หน้า 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมว่าปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม คือ ขนาดของกลุ่ม ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ขนาดของโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับขนาดและที่ตั้งของชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อกลุ่ม ต่อชุมชน ทำให้มีวิถีภาวะและบุคลิกภาพ

เป็นของตนเอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในด้านการตัดสินใจ การควบคุมการทำงาน การแสดงออก ทักษะ และการใช้ความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ ก็จะมีผลแตกต่างกัน

3. แนวทางเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2

จิตสาธารณะเป็นเรื่องใหม่และเพิ่งกำหนดไว้ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ดำเนินการทดลองจนจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่สถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามต้องการ เมื่อมองเข้ามาในระดับสถานศึกษา การเสริมสร้างจิตสาธารณะนับได้ว่าอยู่ในความสนใจของนักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอย่างมาก โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 ว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมีมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 6) และเพื่อความมั่นใจว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2543, หน้า 21-29, วิรุณ ตั้งเจริญ, 2547, หน้า 2) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมประเมินผล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 77) ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน เมื่อเด็กเติบโตขึ้น จะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้สามารถ

อยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกาย สบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสมของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป

ผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พบว่า ประเภทโรงเรียนและขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และโดยภาพรวม พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับ (รุ่งกานต์ ปราชญ์ศรีภูมิ, 2552) ที่ว่าการทำงานในชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีศักยภาพ มีการจัดการกับปัญหาร่วมกัน ซึ่งในชุมชนมีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านฐานะ เพศ วัย สถานะทางสังคม การสร้างโอกาสเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างเท่าเทียมในการให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ ความรู้ และร่วมมีบทบาทดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้งานที่ดำเนินไปนั้นไม่ไปกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และส่งผลกระทบไปสู่คนทุกส่วนในชุมชนในสังคมอย่างทั่วถึง การดำเนินงานพัฒนาตามโครงการพัฒนาหนึ่ง ๆ นั้น มีกระบวนการขั้นตอนที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน หลายครั้งที่พบว่าโครงการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อถึงการดำเนินงานแล้วมักเกิดปัญหาและขาดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยความคิดส่วนใหญ่จะเป็นความคิดของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้การพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมที่แท้จริงจึงควรให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน กำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การปฏิบัติ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล การสรุป แก้ไขปรับปรุง และรวมทั้งการขยายผลและเผยแพร่ผลสู่สาธารณะ และสอดคล้องกับแนวคิดของสำเนา เลียบมา (2544, หน้า 307-310) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ชุมชนมีส่วนร่วมนั้นต้องมีความพร้อมในลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะทางเศรษฐกิจ จะมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารแนวทางการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมประกอบด้วยสี่มิติ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมในการเสียสละ และพัฒนาตามที่ได้ตัดสินใจ 3) มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การบริหารโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อมจากการจัดการศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และทิศทางในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมดำเนินการ ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจและกำลัง

ทรัพย์สิน พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

ผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว สามารถเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเป็นแนวทางการในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่นักเรียนในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยต่อไป

1.2 ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา

1.3 ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะนั้น ควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ดัดง่าย” จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกาย สบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดีที่เหมาะสม ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศไทยสืบเนื่องต่อไป

1.4 เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะกับการพัฒนาการเรียนรู้และรูปแบบและแนวทางการพัฒนาสังคมด้วยจิตสาธารณะ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนเท่านั้น ควรมีการศึกษาค้นคว้าจากตัวแปรอื่น ๆ โดยประเมินจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำและชุมชน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาระดับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการบริหารและจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนร่วมกับชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

2.3 ควรศึกษาระดับพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้บริหารสถานศึกษากับข้าราชการครู เพื่อประเมินผลระดับจิตสาธารณะ เพื่อมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางแก้ไข พัฒนาสังคมด้วยจิตสาธารณะ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2.4 ควรศึกษาการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ด้วยกลยุทธ์อื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ เพื่อศึกษาผลการพัฒนาและเปรียบเทียบกับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่